

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Schöpflin Aladár*
Cím: *Kónyi Manó emléke*

Forrás: *Az Újság*

Bp

(Hely)

1924. 6. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Olda)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Kónyi Manó

Idő

"1924"

Személy

Kónyi Manó emléke.

Mindenki emlékszik még Kónyi bácsira, aki a féltmult magyar idők politikai, tudományos és publicisztikai életével valami kapcsolatban volt és mindenki nagyon kedvesen emlékszik rá vissza. A legkedvesebb emberek egyike volt, maga a szeretetreméltóság, okosság és jóság, ahol csak megjelent hajlott, alacsony termetű, sötét pápaszemes alakja, mindenütt örömmel és szeretettel fogadták. Tudta róla mindenki, hogy a kiegyezés korabeli és az utána való magyar politikai élet egyik legintimebb ismerője, valóban nagy idők tanuja, nagy emberek bizalmasa és munkatársa volt, emellett éles, finom politikai elme és pompás publicista, de ő sokszoros fölényét nem érezte senkivel, mindig szerény, egyszerű, jó-ságos maradt, előzékeny és szolgálatra kész. Akiknek megadatott az a szerencse, hogy közelebbi ismeretségebe jutottak, azok előtt kitárta tudása roppant tömegét, tapasztalatait s finom elmés ítéleteit emberekről és dolgokról.

A mai fiatal nemzedék alig ismeri már azt az egykor gyakori embertípust, amelyhez Kónyi Manó tartozott s talán már kezd is megfélekezni róla. Most az ország gyorsirói elevenítik fel emlékét Kaposvár közönségével együtt s ma emléktáblát lepleznek le szép ünnepélyek közben szülőházának falán. Kónyi Manó elsősorban a magyar gyorsírás atyamestere volt, a parlamenti gyorsiroda megszervezője. 1863-ban, mikor Schmerling oktrojált alkotmánya alapján Nagyszébenbe összehívták az erdélyi országgyűlést, a helytartótanács ajánlatára Kónyi Manó biztáka meg a gyorsiroda szervezésével és vezetésével. Nem volt ez kicsi feladat, mert ezen az országgyűlésen három nyelven szónokoltak: magyarul, németül és románul. Kónyi fényesen megfelelt feladatának s mikor 1865-ben összeült a magyar országgyűlés, amely a kiegyezést volt hivatva elintézni, Kónyit állították Fenyvessy Adolfal együtt a gyorsiroda élére. Kettejük vezetése alatt alakult meg a parlament gyorsíró-testülete, amely tudvalevőleg magva lett a magyar gyorsírás kifejlődésének. Kónyit

nagyon megszerették a parlamentben, a szónokoknak kitünő szolgálatokat tett, mert nemcsak stenografálta, hanem meg is stilizálta, irodalmi formába öltöztette, rögtönözve, sokszor bizony laza szerkezettel elmondott beszédeiket. A kiegyezési korszak magyar szónoklása abban a formában került a közönség elé, melyet Kónyi adott neki s így is maradt ránk, utókorra. 1885-ben vonult Kónyi nyugalmába s ekkor a Ház ülésén szokatlanul megtisztelő formában ismerték el szolgálatait, az akkor ellenzéki vezér, Szilágyi Dezső méltatta érdemeit meleg szavakkal.

Kónyi Manó kvalitása azonban nem merült ki a kitünő gyorsíró érdemében, ennél több és magasabbrendű is volt. A magyar parlament klasszikus korának levegőjében élt, nagy emberek árnyékában, akiknek bizalmasa és munkatársa volt, akik szellemileg egyenrangú társuknak ismerték el, fontos problémákról meghallgatták véleményét s bizalmukba is bevették a szerény, mindig szolgálatkész stenografust. Deák Ferenc is nagyon megbecsülte őt, nem egy elhatározását, szónoklatát beszélte meg vele előzetesen. A nagy bölcs halála után Kónyi lett irodalmi és szónoki hagyatékának hivatott őre és gondozója, ő adta ki Deák Ferenc beszédeinek gyűjteményét hat terjedelmes kötetben. Ez a hatalmas mű egyik főforrása a XIX. századi magyar politikai történetnek, Deák pályájának és egyéniségének legszebb emlékműve. Kónyi lelkiismeretes gondossággal és odaadó szeretettel rendezte sajtó alá, az egyes beszédekhez fűzött kortörténeti bevezetései és kommentárjai a magyar parlamentarizmus történetét tárják fel csodálatreméltó tájékozottsággal s a kulisszák mögé is bepillantó történeti éleslátásával. Deák életének egyes fordulópontjait Kónyi külön tanulmányokban is tisztázta s általában ő vetette meg a Deák-kultusz tudományos fundamentumait.

Még bizalmasabb volt a viszonya a két Andrássy Gyulával. Mindkettőjüknek igen nagy szolgálatokat tett. A nagy külügyminiszter genialis szelleme nem szeretett az apró részletekkel bibelézni, — ezt a munkát Kónyi végezte el helyette az ő páratlan hozzáértésével. Informátora volt, adatszervezője, munkatársa a magyar politikára vonatkozó dolgokban. Kettejük között meleg barátság fejlődött ki, Andrássy nagyra értékelte Kónyi tudását és éleselmjűségét, nem egy koncepciója a vele folytatott megbeszélésekben, vitákban formálódott és szilárdult meg. Szinte azt lehet mondani, Kónyi volt az idősebb Andrássy politikai alteregója. Ez a viszony átöröklődött az Andrássy-családban, az ifjabb Andrássy Gyula gróf is éppúgy ragaszkodott Kónyihoz, mint nagynevű apja,

A kor kiváló magyar elméi, a két Eötvös, a Tiszák, Szilágyi Dezső, Gyulai Pál, mind jóbarátságot tartottak Kónyi Manóval, aki ilyenformán szoros összeköttetésben volt kora szellemi életének mondhatni minden kiváló emberével. Emellett a legszerényebb emberek egyike volt, a maga számára semmit sem kívánt, beérte azzal, hogy másokon, nála nagyobbakon keresztül tehetett szolgálatokat a magyar ügynek.

1918 végén halt meg. Éppen, hogy megérhette a háború tragikus végét, összeomlását annak a világnak, amelynek kialakulásában tekintélyes része volt.

Schöpflin Aladár,